

Respons

Russland: Løsning fra russisk statsborgerskap og rett til fast eiendom, arv og pensjon

Problemstilling/spørsmål:

- Må man være russisk borger for å eie fast eiendom i Russland?
- Gjelder det eventuelt bare visse typer fast eiendom og/eller innenfor visse områder?
- Hva med bygninger? Leiligheter?
- Går eiendomsretten tapt når en russisk borger blir løst fra russisk statsborgerskap?
- Må man være russisk borger for å arve, eller relaterer vilkåret om russisk statsborgerskap seg til retten til det som er gjenstand for arv, for eksempel at man ikke kan arve fast eiendom?
- Må man være russisk borger for å få rett til pensjon?
- Mister man eventuelt retten til fremtidig pensjon og/eller pensjon som er opparbeidet når en sier fra seg russisk statsborgerskap?

Kort om kildebruk

Responsen er i stor grad basert på undersøkelser som en russisk advokat har utført for Landinfo. Advokaten er ikke ekspert på tematikken, men har gjort undersøkelser for Landinfo knyttet til relevant juridisk regelverk. Ifølge advokaten må det tas forbehold om at den juridiske redegjørelsen er begrenset. Noe av grunnen til dette er at visse lovområder, blant annet som følge av hensynet til nasjonal sikkerhet, ofte er regulert ved upubliserte lover fremfor gjennom føderale lover. Advokaten tar også forbehold om at praktiseringen av regelverket kan være annerledes enn det som fremgår av lovene.

I tillegg til redegjørelsen fra advokaten, er responsen basert på materiale tilgjengelig på internett.

Russisk statsborgerskap og rett til fast eiendom

Personer som har frasagt seg sitt russiske statsborgerskap, er juridisk å betrakte som utenlandske statsborgere i Russland (e-post fra russisk advokat, oktober 2010).

Både den russiske grunnloven og sivilloven gir privatpersoner rett til å eie privat eiendom i Russland. Under nåværende russisk lov blir eiendomsrett til land og bygninger regulert separat. Retten til å eie land reguleres av den russiske landloven (Land Code 2001), mens retten til bruk, disposisjon og salg av hus, bygninger, mv. blir regulert av den russiske sivilloven (Jus Privatum u.å.).

Når det gjelder utenlandske borgeres rettigheter i Russland fremgår det av den russiske grunnloven § 62 tredje ledd at: "Utenlandske borgere og statsløse personer har like rettigheter og plikter som russiske statsborgere, med unntak av tilfeller nedtegnet i føderal lov eller internasjonale avtaler" (The Constitution of the Russian Federation 1993). Videre følger det av den russiske sivilloven art. 1196 at utenlandske borgere og russiske borgere har de samme sivile rettighetene, med mindre annet er nedfelt i lov (Civil Code 1994).

Selv om det i den russiske landloven ikke er noen bestemmelser som eksplisitt tillater eierskap av land for utenlandske borgere, er det ifølge nettstedet Jus Privatum ingen tvil om at utenlandske borgere kan eie land i Russland, unntatt i spesifikke tilfeller som fremkommer i loven (se under). Nåværende russisk lovgivning tillater også utenlandske borgere å eie eller leie hus, bygninger, mv. (RusBusinessNews u.å.; Link u.å.; Russisch Nationaal Visumbureau u.å.; Jus Privatum u.å.).

Det finnes noen unntak når det gjelder utenlandske borgeres rett til å eie hus, bygninger i Russland. Ifølge informasjon fra den nevnte russiske advokaten dreier det seg om retten til å eie fast eiendom i visse *landområder*.

Grenseområder og andre spesielle områder

Ifølge den russiske landloven art. 15, pkt. 3, kan ikke utenlandske statsborgere eie land i Russlands *grenseområder*, og i visse andre *spesielle områder* i den russiske føderasjonen (Land Code 2001).

Når det gjelder forbudet mot å eie land i grenseområder, skrev den russiske presidenten 9. januar 2011 under en forordning som stadfestet listen over hvilke grenseområder dette konkret dreier seg om. Listen omfatter totalt 380 områder (Dekret nr. 26). Listen omfatter blant annet seks regioner i det nordkaukasiske føderale distriktet (NCFD) og fem regioner i det sørlige føderale distriktet (SFD) (Musaev 2011).

Ifølge den russiske advokaten som har undersøkt for Landinfo hvorvidt man må være russisk statsborger for å eie fast eiendom i Russland (e-post, november 2010), kan en utenlandsk borger ikke eie hus, bygninger, mv. på landområde i grenseområder. Advokaten oppgir at en utlending vanligvis ikke får innvilget visum til, og ikke får oppholde seg i, grenseområdene, uten spesiell tillatelse fra myndighetene.

Når det gjelder forbudet mot å eie land i andre "spesielle områder", finnes det, ifølge den russiske advokaten, ingen lov som lister opp hvilke områder dette omfatter. Advokaten ser ikke bort fra at radioaktive områder og områder disponert av det militære, vil kunne defineres som slike "spesielle områder" (e-post, oktober 2010).

Jordbruksområder

Utenlandske borgere kan, i henhold til artikkel 3 i den russiske jordskifteloven, ikke eie land definert som jordbruksområde. Land i jordbruksområder kan imidlertid leies av utenlandske borgere. Bakgrunnen for dette forbudet er, ifølge den ovennevnte advokaten, skepsis mot at utenlandske borgere, eller bedrifter, skal kjøpe opp russisk jordbruksland og på den måten skape sosiale problemer. Det er derimot ikke forbudt for utenlandske borgere å kjøpe hus, bygninger, mv. i jordbruksområder. Man vil i slike tilfeller kunne leie tomten som bygningen er plassert på.

Utenlandske borgere kan ikke kjøpe land som er tildelt medlemmer av foreninger for hagebruk, handelsgartneri og kolonihager. Utenlandske borgere kan heller ikke overta landområde som tidligere har vært i offentlig (føderalt eller kommunalt) eie uten å betale for det (russisk advokat, e-post 2010; RusBusinessNews u.å.; Link u.å.).

Når det gjelder hva som faktisk vil skje dersom en person som eier land i områder som nevnt over, frasier seg sitt russiske statsborgerskap, har ikke advokaten funnet rettslige fremgangsmåter i relevante lover. Advokaten har imidlertid noen tanker om hvordan dette vil kunne arte seg i praksis. For det første vil alle som frasier seg sitt russiske statsborgerskap, miste retten til russisk innenrikspass. Enhver russisk borger som nyter godt av en lovbestemt rettighet, slik som eierskap av land, har plikt til å informere myndighetene om endringer av opplysninger i innenrikspasset, eller om endringer i statsborgerskap. I det tilfellet en person, som har frasagt seg sitt russiske statsborgerskap, ønsker å selge, leie eller gjøre andre transaksjoner med et landområde i en av de ovennevnte kategoriene, vil det være svært vanskelig, ettersom vedkommende ikke kan legge frem et innenrikspass, statsborgerbevis og permanent adresse som vedkommendes (land)eierskapsattest inneholdt opplysninger om. Så fort kompetente russiske myndigheter mottar opplysninger om at landeieren ikke lenger er russisk statsborger, skal de avregistrere vedkommendes eiendomsrett.

Utenlandske borgeres rett til å arve eiendom

Dersom en utenlandsk borger arver et stykke land i en av kategoriene av landområder nevnt over (grenseområder, jordbruksområder, mv.), gjelder bestemmelsene i den russiske sivillovens art. 1224. Art. 1224 sier at arv av eiendom, som er registrert i henhold til russisk lov, skal skje i overensstemmelse med russisk lov (Civil Code 1994).

Videre sier art. 1112 i sivilloven at rettigheter og plikter som det ikke er tillatt å arve etter denne loven og andre lover, ikke skal være gjenstand for arv.

Ifølge den russiske advokaten (e-post, november 2011) kan land/tomt i jordbruksområder ikke arves av utenlandske borgere, og skal derfor videreføres til andre arvinger. Dersom det ikke finnes andre arvinger, skal gjenstanden for arv overtas av staten i henhold til artikkel 1151 i sivilloven.

Det er imidlertid tillatt å arve hus, bygning, mv. på en tomt i et jordbruksområde. Ifølge advokaten finnes det i Russland to typer eierbevis; ett til huset og ett til tomten. Dersom tomten er jordbruksområde, får ikke den utenlandske statsborgeren etter loven arve tomten, men vedkommende kan arve huset. Advokaten kjenner imidlertid ikke til hvordan slike situasjoner løses i praksis, spesielt i situasjoner der tomten som huset står på har ny eier.

Ifølge advokaten er det ikke mulig for utenlandske borgere å arve eiendom på et landområde som ligger i Russlands grenseområder, jf. ovennevnte liste.

Respons **Russland: Løsning fra russisk statsborgerskap og rett til fast eiendom, arv og pensjon**

Rett til pensjon

Kort om pensjoner

Pensjoner i Russland er basert på innbetalinger som gjøres i forbindelse med stilling eller inntekt i Russland (russisk advokat, e-post november 2010). Det finnes en rekke ulike typer pensjoner i Russland; alderspensjon (arbeidspensjon), pensjon for tidlig avgang (politi og militære), pensjon som følge av forsørgers død, pensjon for invalide, og sosiale pensjoner (trygder) (SSA & ISSA 2010). Dette kapitlet omfatter kun arbeidspensjon.

Den generelle alderen for alderspensjon (arbeidspensjon) er 60 år for menn og 55 år for kvinner. Det forutsettes at de har minst fem års pensjonsopptjening. Pensjonsalderen er lavere for personer i farlige yrker, for mødre med fem barn eller flere og for personer i andre, bestemte yrkesgrupper. Den faktiske pensjonsalderen (arbeidspensjonen) og pensjonens størrelse er avhengig av den enkeltes historikk i arbeidslivet og innskudd til fond (SSA & ISSA 2010).

Må man være russisk borger for å ha rett til pensjon?

Ifølge den russiske advokaten (e-post, november 2010), finnes det ingen begrensninger i russisk pensjonslovgivning hva gjelder statsborgerskap. Ifølge loven er russiske pensjoner basert på de innbetalinger som gjøres i forbindelse med *inntekt* i Russland, og ikke på statsborgerskap. Advokaten påpeker imidlertid at det *kan* være at det må foreligge en bilateral avtale for at pensjonen skal kunne utbetales til et annet land, men vet ikke dette med sikkerhet.

Betaling av arbeidspensjon til russiske borgere som har flyttet til utlandet på permanent basis, reguleres av artikkel 24 i føderal lov 173 av 17. desember 2001 ”Om arbeidspensjoner i den russiske føderasjonen” og av føderal lov 21 ”Betaling av pensjoner til borgere som forlater Den russiske føderasjonen for å bosette seg fast i utlandet” av 6. mars 2001 (russisk advokat, e-post oktober 2010).

Ifølge artikkel 5 i lov om betaling av pensjoner til borgere som bosetter seg fast i utlandet (Føderal lov 21 2001), omfatter loven, i tillegg til russiske statsborgere, også utenlandske borgere hvis arbeidspensjon er bestemt i overensstemmelse med Russlands lover. Loven gjelder uavhengig av når vedkommende flyttet fra Russland og uavhengig av flytting mellom land (russisk advokat, e-post oktober 2010).¹

Søknad om utbetaling av pensjon i utlandet må, ifølge advokaten, rettes til den russiske føderasjonens pensjonsfond. Det må blant annet legges ved dokumentasjon som bekrefter at personen har vært permanent bosatt i Russland, og bekreftelse fra russisk utenriksstasjon i det aktuelle landet vedkommende har flyttet til, om at personen er fast bosatt der. I tillegg må det legges frem en bekreftelse på at personen er i live per 31. desember hvert år. Dersom slik dokumentasjon ikke kan legges frem, blir utbetaling av pensjon stoppet.

¹ Videre følger det av artikkel 3 i føderal lov 166 om arbeidspensjoner i den russiske føderasjonen at ”utenlandske borgere og statsløse som er permanent bosatt i den russiske føderasjonen har rett til arbeidspensjon på like linje med russiske borgere, med unntak for tilfeller som er fastsatt i føderal lov eller i internasjonale avtaler undertegnet av den russiske føderasjonen” (Føderal lov 166 2001).

Landinfo rettet i desember 2010 en henvendelse til det russiske pensjonsfondet for å få en redegjørelse for praktiseringen av utbetaling av arbeidspensjon til tidligere russiske borgere i utlandet (via Norges ambassade i Moskva). Bakgrunnen for dette er at den russiske advokaten er usikker på hvordan regelverket på dette området faktisk praktiseres, samt at nettavisen The Jewish Week i 2007 skrev om at Russland har avvist krav fra utvandrede russere, blant annet i USA, om utbetaling av tidligere opparbeidede pensjoner (Ruby 2007). Per dags dato har Landinfo fortsatt ikke mottatt svar fra pensjonsfondet.

Mister man opparbeidede pensjonsrettigheter ved å bytte statsborgerskap?

På spørsmål om man mister opparbeidede pensjonsrettigheter ved å bytte statsborgerskap, svarer den ovennevnte advokaten:

”Om en person man vid den tidpunkten när personen frånsäger sitt ryska medborgarskap har vissa upparbetade pensionsrättigheter men inte har nått pensionsålder, så får man inte göra anspråk för en pension. När man sedan når rysk pensionsålder borde man ha rätt till en rysk arbetspension. Så att de inarbetade pensionsrättigheterna borde inte gå förlorade. Hur det dock fungerar sedan i praktiken att söka rysk pension vet jag tyvärr inte” (e-post, november 2010).

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Justis- og politidepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver. Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

En respons er et svar på konkrete spørsmål og problemstillinger som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema eller et spørsmål, men skal gi svar på de konkrete spørsmålene som er stilt, og ellers inneholde det som til enhver tid trengs av bakgrunnsinformasjon.

Opplysningene som blir lagt fram i responsene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som responsene omhandler.

Referanser

Skriftlige kilder

- [Civil Code] (1994). *The Civil Code of the Russian Federation*. Moskva: Dumaen. Tilgjengelig fra <http://www.russian-civil-code.com/PartIII/SectionVI/Subsection1/Chapter67.html> [lastet ned 8. mars 2011]
- The Constitution of the Russian Federation (1993). *The Constitution of the Russian Federation*. Moskva: Dumaen. Tilgjengelig fra <http://www.constitution.ru/en/10003000-01.htm> [lastet ned 8. mars 2011]
- [Dekret nr. 26] (9. januar 2011). *Ob utverzjdenii peretsjnja prigranitsjnykh territorij, na kotorykh inostrannye grazhdane, litsa bez grazhdanstva i inostrannye jupiditsjeskie*

Respons **Russland: Løsning fra russisk statsborgerskap og rett til fast eiendom, arv og pensjon**

litsa ne mogyt obladat na prave sobstvennosti zemelnymi utsjastkami [Om godkjenningen av liste over grenseområder hvor utenlandske borgere, statsløse personer og utenlandske juridiske enheter ikke kan eie titler til land]. Moskva: Presidenten av den russiske føderasjon. Tilgjengelig fra <http://graph.document.kremlin.ru/page.aspx?1;1539099> [lastet ned 24. februar 2011]

- [Føderal lov 166] (2001, 15. desember). *Federalnyj zakon. O gosudarstvennom pensionnom obespetsjenni v Rossijskoj federatsii [Føderal lov. Om statlig pensjon i Den russiske føderasjon].* Moskva: Dumaen. Tilgjengelig fra <http://base.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc;base=LAW;n=64790> [lastet ned 8. mars 2011]
- Jus Privatum (u.å.). *Real Estate Law.* Moskva/St. Petersburg: Jus Privatum. Tilgjengelig fra <http://www.jusprivatum.com/estate.shtml> [lastet ned 8. mars 2011]
- [Land Code] (2001). *Zemelnyj kodeks rossijskoj federatsii [Den russiske føderasjonens jordlov].* Moskva: Dumaen. Tilgjengelig fra <http://www.consultant.ru/popular/earth/> [lastet ned 8. mars 2011]
- Link, dvs. Link Real Estate Agency (u.å.). *Real estate deals in Russia and foreigners. Some peculiarities.* Jekaterinburg: Link. Tilgjengelig fra <http://www.link.ural.ru/?id=306> [lastet ned 8. mars 2011]
- Musaev, M. (13. januar 2011). No federal land sold to foreigners in Dagestan. *Kavkaz-uzel.* Tilgjengelig fra <http://www.eng.kavkaz-uzel.ru/articles/15818> [lastet ned 24. februar 2011]
- RusBusinessNews (2009). *Buying land and real estate in the RF.* Moskva: RusBusinessNews. Tilgjengelig fra <http://www.rusbiznews.com/about/faq/5> [lastet ned 8. mars 2011]
- Russisch Nationaal Visumbureau (2009). *Foreigner in Russia 100 questions and answers. Can I buy real estate in Russia?* Den Haag: Russisch Nationaal Visumbureau. Tilgjengelig fra http://www.rnvb.nl/Foreigner_in_Russia_100_Questions_and_Answers.phtml?id=62 [lastet ned 8. mars 2011]
- U.S. Social Security Administration (2010, 1. september). *Social Security Throughout the World: Europe 2010. Russia.* U.S. Social Security Administration. Tilgjengelig fra <http://www.socialsecurity.gov/policy/docs/progdesc/ssptw/2010-2011/europe/russia.html> [lastet ned 8. mars 2011]

Muntlige kilder

- Russisk advokat. Informasjon formidlet i e-post fra Norges ambassade i Russland, 22. oktober 2010, 23. november 2010.

© Landinfo 2011

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.